

Kop in het zand

Sytze Keuning

In een stuk weiland bij mij in de buurt van twee misschien drie hectare was iets gaande. Waar altijd gras stond voor de koeien waren in november ineens een tiental mensen wel een week of twee bezig om iets dat in kratten werd aangevoerd in de geploegde dalgrond te zetten. Een hele klus dat was duidelijk. De kratten werden in hoge stapels aangevoerd en op de kop van het stuk land gezet. Eerst vermoedde ik lelieteelt, maar die plant je niet op die manier. Van iemand uit de buurt hoorde ik later dat het om stekken van pioenrozen ging. Een groep Poolse arbeiders had de wortelstokken in de grond gezet, die in twee jaar moeten uitgroeien tot verhandelbare pioenrozen. Een

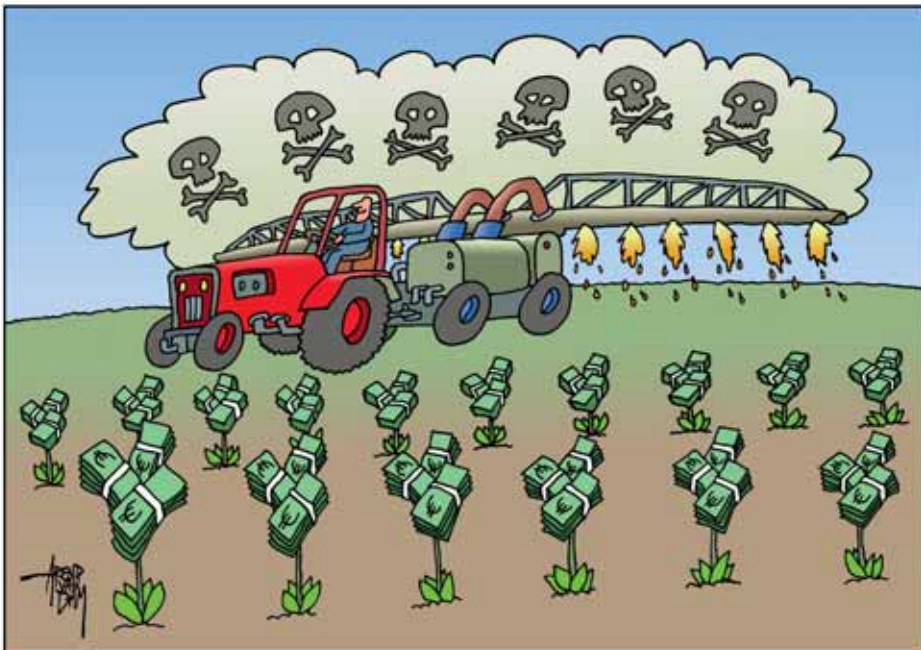
kwaker uit Noord-Holland huurt het perceel van de boer-eigenaar die er na de verhuurperiode weer gras in zaait voor zijn koeien.

Pioenrozen zijn een lucratieve teelt die sterk in de lift zit en las ik, inmiddels 1300 hectare beslaat. Net als bij lelies kan een stuk land daar maar eenmalig voor worden gebruikt vanwege bacterie en schimmeldruk, aaltjes en uitputting. Daarna moet weer een nieuw perceel worden gezocht bij dezelfde of bij een andere boer. Pioenrozen worden net als lelies tijdens het groei-seizoen een paar keer per week bespoten met diverse bestrijdingsmiddelen om ziektes en natuurlijke bedreigingen zoals schimmelinfecties te voorkomen.

In Nederland wordt 5000 hectare gebruikt voor de leliebollenteelt. Koploper is de gemeente Midden-Drenthe met 700 hectare, want het Drentse land is een favoriete plek voor bollentelers uit Noord en Zuid-Holland om geschikt land te huren. Op de zandgronden in Zuidwest-Friesland gaat het inmiddels ook om een groeiend areaal van ruim 240 hectare. Financieel gezien is het aantrekkelijk, want het levert twee of

drie keer de normale huurprijs voor grasland op. Voor de bollenkwekers is het dan ook niet zo moeilijk om boeren te vinden die wel een paar hectare willen verhuren voor een eenmalige leliekweek. Regels die lelieteelt in de buurt van huizen of dorpskernen verbieden zijn er niet. Omwonenden klagen over stank en maken zich zorgen over de dampen die de wekelijks langskomende spuitmachine op het veld en in de lucht achterlaat en daar blijft het bij.

Het tijdelijk verhuren van land aan een bollenboer voor een jaar lelieteelt (of pioenrozenstekken) is een kortzichtig verdienmodel. Het levert beide partijen veel geld op en verder vooral ellende: een heel seizoen wekelijkse bespuiting en mogelijk overlast voor omwonenden en na afloop een erfenis die bestaat uit een uitgeputte bodem en een cocktail van gifstoffen in de grond en in de directe omgeving. Als iets niet duurzaam is, dan is het de teelt van louter een luxe-product als leliebollen. Het jaar erop mogen de koeien er weer grazen. Uiteraard voldoet officieel alles aan de gestelde normen voor enkelvoudig gebruikte middelen. Wat de cocktails doen is een langjarig maatschappelijk experiment.

De duurzaamheid van de landbouw ligt onder een vergrootglas: stikstofuitstoot, dierenwelzijn, verlies van biodiversiteit. Een boer kan hier veel aan doen, maar als hij of collega-boeren tegelijkertijd land kunnen verhuren voor bestrijdingsmiddelen-intensieve bollenteelt, dan is de duurzaamheidswinst snel verdampt. De bollenteelt is een rondtrekkend verdienmodel dat leidt tot begrijpelijke ongerustheid onder omwonenden en terechte vragen over de effecten op de volksgezondheid. Het is toch van de zotte dat de overheid aan de ene kant streeft naar meer natuurinclusieve landbouw en boeren vraagt te verduurzamen, en gewoon de andere kant opkijkt als diezelfde boeren hun land verhuren voor de lucratieve en gifrijke lelieteelt, zelfs als dat land naast een woonwijk ligt. Zolang de overheid de kop naast de leliebollen in het zand steekt, verandert er niks.

keuning@bioclearearth.nl